

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 5. De priuilegiis & iuribus Clericorum tanquam Ministrorum diuini
cultus externi publici,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78332)

nem sententiam esse, ut idem notat, quod sit lata ipso iure. Vbi autem expressum habeatur eiusmodi ius, idem Suarez inquitens, aliquot canonum subtili discussione, tandem compellitur cum ceteris dicere, censendum sufficere expressum in proposito cap. Conquesti: in quo cum Summus Pontifex dicat, *excommunicatos nuntietis*, supponat latam excommunicationem. Licet enim verba ea indicent actionem per hominem exercendam: in rigore tamen important excommunicationem latam, qua innodati sunt, qui præcipiuntur denunciari excommunicati. Cum autem non inueniatur lata in antiquioribus iuribus, Pontifex ipse existimandus est illam virtute, seu implicite ferre, eo ipso quod iubet prædictos criminosos denunciari excommunicatos. Nec enim alienum est ab Ecclesiæ usu, inquit bene Suarez ut excommunicatio feratur expressione effectus eam supponentis; ut cum dicitur, si quis tale quid fecerit, nouerit se à communione fidelium alienum: aut cum eo ceteri non communicent. Et cum sit natura comparatum, ut causa præcedat effectum suum: certe hoc ipso quod excommunicationis denuntiatio ponitur, excommunicationem ipsam præcedere ponendum est, utpote quam supponit tanquam causam suam.

Materiam eiusdem excommunicationis consistere in duabus actionibus: nempe in fractione Ecclesiarum, & in earumdem spoliatioe habetur ex ipso cap. Conquesti: in quo Summus Pontifex dicit Excommunicatos denuntietis. Quos vero intelligat habetur ex narratione facti ibidem præcedentis cum dicitur. Quasdam Ecclesias violenter confregissent, easque spoliare minime dubitantur.

Aduerte autem primo, in vnaquaque earumdem actionum, illam quantitatem sufficere ad excommunicationem, quæ suffecerit ad peccandum mortaliter in materia sacrilegii, quæ vix deest fractioni Ecclesiæ: utpote quæ sit de se valde iniuriosa. Neque necessarium est ad id, ut Ecclesiæ spoliatur omnibus bonis quæ in ea sunt, vel ut fractio plane enormis sit. Ita ut nomine spoliatioe, inquit Suarez num. 11. hic intelligenda sit quælibet rapina vel furtum graue; & nomine confractionis quæuis violenta apertio Ecclesiæ, facta siue rumpendo murum, siue feras confringendo. Adde & siue suffodiendo parietem siue frangendo fenestram vitream, siue tectum perforando, siue cardines, aut alia quibus ostia tenentur firmata, reuellendo. Aduerte secundo, quod authores supra memorati annotant & ante eos Panormit. post glossam ad idem cap. Conquesti, utramque propositam actionem necessariam esse, nec alterutram sufficere ad incurrendam excommunicationem de qua agimus. Ratio sumitur ex coniunctione copulatiua, cum qua exprimi patet ex verbis ante relatis. Illa enim efficit, ut quæ dicuntur, intelligi debeant coniunctim; sicut distinctiua, ut separatim.

Ex qua doctrina inferitur primo, eum qui clauæ adulterina, aut surrepta, aut vi extorta referauerit Ecclesiam, etiam si illam spoliare non incurrit in hanc censuram, quam esse omnium sententiam notat Nauar. loco cit. Ratioque est quia frangendi verbum in sua significatione includit violentiam, quæ non contingit aperiendo clauæ.

Inferitur secundo, nec eum qui peruerso quidem animo effringendi & spoliandi adiit Ecclesiam; sed inuentam iam effractam, aut alia via apertam, spoliare, non enim est effractor actu externo cui imponitur proposita excommunicationis, sed tantum voluntate. Hocque locum habet quantumuis ingressus frangat cistam in qua reconduntur res, aut frangat calicem vel imaginem vel vestem sacram, ut commodius asportet: quia talis fractio, licet graue peccatum sit, non est tamen Ecclesiæ fractio, quæ punitur hac excommunicatione. Inferitur tertio, Iudicem secularem frangentem fores Ecclesiæ, ut delinquentem in ea receptum extrahat, non incurrit in hanc censuram, quia licet sit fractor, non est tamen spoliator Ecclesiæ, cum nihil tollat de spectantibus ad ipsius dominium, etiam si contra libertatem ipsius agat.

Inferitur quarto, respondendum esse distinctione, ad

dubium, An effringens & spolians sacramentum innodetur hac excommunicatione: nempe innodari, si sacramenta ipsa sit coniuncta Ecclesiæ; non autem si sit disiuncta. Nam, ut bene docet Suarez loco citato, coniuncta comprehenditur nomine Ecclesiæ, iuxta illud quod dicitur in cap. Si ciuitas, De sentent. excomm. in 6. cum interdicitur Ecclesiæ, eodem Ecclesiæ nomine venire capellam & cimiterium contiguum Ecclesiæ. Inde enim intelligitur in materia censura, licet odiosa, nomen Ecclesiæ posse interpretatione ad contigua extendi, in eiusdem fauorem Ecclesiæ: cuius dignitas exigit ut contigua, statim illius sequantur. De disiunctis autem idem dicere non est consentaneum: quia cum nihil determinetur de distantia, quantumcumque spatium ea distent ab Ecclesiæ, fractio aut spoliatio ipsorum censenda est Ecclesiæ nomine comprehensa, quod rationi consentaneum non est; præsertim in materia valde odiosa, qualis est presentis excommunicationis, referuatæ Summo Pontifici.

Aduerte tertio, hic (ut & in communi usu) nomen Ecclesiæ sumi quidem præcipue pro templo dicato, consecratoque Episcopi autoritate: extendi tamen ad monasteria, hospitalia, & alia loca per Episcopum consecrata prout ex Panormit. habet in eodem num. 94. Nauar. argumento cap. Ad hæc, De religiosis domibus: vbi talia loca in eo æquiparantur Ecclesiis quod non debeant ad mundanos vsus transferri; quod etiam Suarez habet in seq. num. 13. Ex quo in præced. num. 12. aduerte 4. ad actionem spoliatioe Ecclesiæ non esse necessarium committere proprie dictum furtum vel rapinam, sed sufficere quocumque modo priuare Ecclesiam suis bonis, seu graue damnum illi in eis inferre: nam satis dicitur spoliare Ecclesiam qui licet res ipsius non efferat secum, eas tamen ibi destruit: ut qui ibi comminuit imagines, incendit vestes sacras aliæque id genus facit: etiam si nihil exportet, nam spoliatio vera est, non modo facta per furtum & rapinam, sed etiam per quodcumque aliud genus iniuriæ. Si igitur cum fractione facta ad ingrediendum in Ecclesiam, coniungatur huius damnificatio in bonis ipsius pertinentibus ad vsum officiorum diuinarum, vel ad ornatum aut thesaurum ipsius, presentis excommunicatio incurritur.

Aduerte postremo excommunicationem istiusmodi, post denuntiationem eius, referuatam esse Papæ per illa verba in ipso cap. Conquesti. Excommunicatos denuntietis, & faciatis licet excommunicatos archiepiscopi vitari, donec Apostolico se conspectui præsentent. Ante denuntiationem vero non esse, referuatam insinuat Caiet. in fine citati cap. 21. & teneri potest per benignam interpretationem propositi capituli: cuius verba proxime relata continent quidem latam excommunicationis sententiam, prout dictum est antea: sic tamen ut aperte iudicent referuationi Papali præexigi denuntiationem; quandoquidem non simpliciter excommunicatos, sed denuntiatos Pontifex mandat vitari donec conspectui se Apostolico presentent: ad absolutionem scilicet à tali vinculo consequendam. Videri potest Suarez loco citato num. 14.

CAPVT VLTIMVM.

De priuilegiis, & iuribus clericorum tanquam ministrorum diuini cultus externi publici.

DE priuilegiis, & iuribus clericorum dicendi hoc loco ratio datur: non modo quod eorum notitia faciat ad plenam rationem iudicandi de peccato sacrilegii; sed etiam quia & ipsa sunt de numero eorum, quæ ad externum Dei cultum publicum instituta esse censentur, tanquam leuamina onerum in tali cultu subeundorum à clericis ad illum deputatis; quemadmodum nomen eorum indicat. Dicuntur enim clericis à nomine Græco κληρικός quod sortem vel hereditatem significat: eo quod (ut ex Isidoro habetur distinct. 21. cap. 2. & ex D. Hieronymo 12. quæst. 1. cap. Clericus, & cap. Duo sunt) tanquam ij, qui ad sortem seu hereditatem Domini IESU spectant: utpote qui diuino cultui consecrati, procurandatum ad idem cultum spectantium rerum sacrarum sollicitudinem susceperint.

Propo-

Proponemus autem primo, privilegia ipsa Clericorum. Deinde aliquid dicemus de eorum iuribus, quæ vocari solent beneficia Ecclesiastica; & demum de iis quæ decimanum nomine intelliguntur.

SECTIO I.

De Privilegiis Clericorum.

SUMMARIUM.

61. Privilegia Clericorum quædam sunt canonis, & quædam fori.
 62. Quæ sint prioris generis.
 63. Quæ posterioris generis.
 64. Talibus privilegiis Clericus renuntiare non potest.
 65. In tribus casibus Clericus in manus laici iurare non potest.
 66. Clericus vocans in ius, coram Iudice laico alium Clericum peccat mortaliter; & quando de Iudice iudicante vocatur, idem sit dicendum.
 67. Talia privilegia nulla lege aut consuetudine tolli possunt sine Papæ autoritate.
 68. Neque item præscriptione etiam longissimi temporis.
 69. Papa non potest cum laicis dispensare circa privilegia, exemptiones, & immunitates Clericorum sine horum consensu.
 70. Casus aliqui excepti.
61. Privilegia plurima sunt istiusmodi: quæ omnia Concilium Trident. in sess. vltima cap. 20. De reformat. innovat. Reuocantur vero ad duo genera, nam quædam sunt spiritualia, quæ cum spectent ad ius canonicum, dici solent privilegia canonis: quædam vero temporalia, nempe immunitates & exemptiones à iudiciis, muneribus, & oneribus civilibus, quæ ex eo quod spectent ad forum civile, dicuntur privilegia fori.
62. Prioris generis autem quædam ad bonorum acquisitionem spectant; vt quod soli Clerici possint beneficia Ecclesiastica habere ex cap. Cum adeo, De re script. & ex cap. Literis, De transact. & ex cap. 2. De institutionibus. Item quod soli possint habere officium Ecclesiasticum vel iurisdictionem seu potestatem aliquid statuendi in Ecclesia ex cap. In noua actione, & ex cap. Non placuit 16. quæst. 7. & ex cap. Decernimus, De iudiciis. Quædam autem spectant ad malorum depulsionem: vt illud, quo in cap. Si quis suadente diabolo 17. quæst. 4. subicitur is excommunicationi, qui in Clericum violentas manus intulerit.
63. Posterioris generis vero sunt illa, quibus eidem censuræ, aliique pœnis subiiciuntur, quæ derogant Clericorum privilegiis & immunitatibus. Talia, quantum huic instituto sufficere videbatur, tractata sunt antea lib. 13. numer. 229. & pluribus in præced. lib. nono. in expositione canon. decimi quarti, & sequentium Bullæ Cœnæ Domini.
64. Meminisse autem debent Clerici non esse sibi liberum, renuntiendo talibus privilegiis, se subicere laico iudici: ex cap. Si diligenti, De foro competenti; vbi ratio tangitur, quod ea indulta sunt non quidem personis priuatis, sed communiter toti ordini clericali: neque priuatorum pacto derogetur iuri communi: vnde fit, vt talis renuntiationi illi sit & inualida, etiam si firmata sit iuramento: quod non obligat: quoniam illa sine peccato seruari nequit ex eodem cap. Si diligenti.
65. Adde neque esse illis permissum iurare in manibus laici, ex cap. penult. 22. quæst. 5. Quod in præced. libro 18. num. 17. annotauimus, verum esse solummodo in tribus casibus, quorum primus est; cum iuramentum exigitur præstandum laico tanquam superiori. Alter, cum exigitur iuramentum calumniæ. De quo dictum est in præced. libro 18. cap. 8. sectione posteriore. Tertius casus est, cum in actu testificandi iuramentum exigitur, de quo vidè dicta in memorato num. 17.
66. Adde quoque ex citato cap. Si diligenti, & ex cap. Inolita, & ex cap. Placuit 11. quæst. 1. non esse licitum Clerico vocare in ius alium Clericum coram Iudice laico: idque esse peccatum mortale tam in Clerico vocante, quam in

Iudice iudicante, prout Syluest. in verbo Iudex. t. quæst. 2. num. 3. notat; & ostendunt pœnæ graues, quas iidem canones statuunt, ob ipsum imponendas, tum amissionis eius quod euitum fuerit tali iudicio, tum depositionis à suo loco seu gradu dignitatis, tum demum excommunicationis. Quas tamen pœnas aduerte non incurri ante condemnationem Iudicis, vt notat glossa ad citatum cap. Si diligenti, verbo. Causam perdant: Neque eas in Iudice laico (quod addit Syluest. in sequenti num. 4.) habere locum: tum quando Clericus iudicandus traditus fuerit curiæ seculari: tum quando ad tale iudicium interuenierit Episcopalis auctoritas, vel alterius qui in Clericum iudicandum habuerit iurisdictionem quasi Episcopalem; tum demum in casibus exceptis, de quibus egimus in præced. libro 9. in explicatione 15. excommunicationis bullæ Cœnæ Domini notab. tertio seu num. 351.

Nota vero, quod etiam olim Iudex laicus poterit Clericum ad suum forum trahere de licentia Episcopi, iuxta cap. Clericum 11. quæst. 1. id tamen, vt ibidem glossa finali notat, iam reuocatum est per cap. Si diligenti, De foro competenti. Nihilominus quando Ecclesiasticus (cui eiusmodi licentia dari permittitur in cap. Significasti, eod. tit.) non adeit iuris idoneus, potest adhuc Episcopus laicum constituere Iudicem delegatum (non item Ordinarium) in causa sui Clerici mere temporalis ex glossa ad cap. 2. De iudiciis, verbo Non presumant. Ratio esse potest tum necessitas vrgens; tum quod prohibitio dandi talem licentiam fuerit tantum vt laici impedirentur sibi assumere tractationem spiritualium, prout eadem glossa insinuat congruenter eidem capitulo.

Ceterum proposita privilegia nulla lege, vel consuetudine posse tolli sine Papæ autoritate, habetur ex cap. Clerici, De iudiciis. Ratioque est, quia tam lex, quam consuetudo irrationabilis, nullam habet vim: quadoquidem, vt D. Thom. 1. 2. quæst. 96. art. 4. notat, lex habens vim, accipit eam à lege æterna, à qua deriuatur, iuxta illud Proverb. 8. Per me Reges regnant, & legum conditores iusta decernunt. Irrationabilis autem non deriuatur à lege æterna, vt manifestum est. Iam quod ea, de qua loquimur, lex vel consuetudo irrationabilis censenda sit, patet ex eo, quod nequeat seruari sine peccato mortali, eoque tam graui, vt pro illo excommunicatio ipsa factio incurrenda sit, imposita per cap. Nouerit, De sententia excommunicationis, & canonem 15. Bullæ Cœnæ Domini.

Neq; opponi potest legitima præscriptio, ex qua consuetudo vim acceperit. Nam talis hequit hic locum habere. Primo enim debet in ea, ex cap. finali, De præscriptionibus, esse bona fides; quam certum est abesse in casu proposito: in quo ageretur, & contra ius tam civile quam canonicum, & contra communem Ecclesiæ praxim. Debet præterea esse iustus titulus, ex cap. Si diligenti, De præscriptionibus: quem laicus aduersus privilegia Clericorum habere non potest, vsurpatione bonæ fidei, & longissimi temporis: quoniam talis communi iuri repugnat, iniustaque est notorie, ac proinde iustum titulum dare nequit. Videtur potest glossa ibidem, verbo, Iustus titulus. Nec item potest habere Clericorum donatione sine autoritate Papæ: quoniam ea nihil valet, etiam si interuenierit iuramentum, ex cap. Si diligenti, De foro competenti. Et ita in cap. Causam, De præscriptionibus, statuitur, nulla præscriptione temporis vel concessione Ecclesiastica, aut secularis personæ, posse laicis decimas detinere. Quodque dicitur de decimis, pari ratione dicendum est de cæteris rebus Ecclesiasticis: nempe laicos contra privilegia Clericorum eas præscribere non posse: atque non aliter, quam per privilegium seu dispensationem Papæ detinere posse. Postremo debet præscriptio esse cum possessione quieta non interrupta, ex cap. Sanctorum, & cap. Illud, De præscript. qualem laici violantes privilegia Clericorum prætereire non possunt: cum quotannis per Bullam Cœnæ Domini Ecclesia illis resistat, fulminando in eos seuerissimam excommunicationis sententiam.

Superest monendū vt Papa legitime cum laicis dispense circa privilegia Clericorum, requiri horum consensum, quando illa fuerint aliquo modo iuris diuini; vt censetur

tur immunitates & exemptiones Clericis ipsis concessa ab Imperatoribus, aut ab aliis Christianis Principibus in suis terris. Nam quod in rebus temporalibus contingit, ut quamuis ea humano iure acquirantur, tamen acquiritæ nō possunt à Domino non consentiente tolli sine ipsius iniuria, diuino iure prohibita. Ita licet priuilegia Clericorum, quæ exemptiones & immunitates dicuntur, prouenerint ipsis beneficio Christianorum Principum, postquam tamen data sunt, non possunt sine sacrilegio (quod peccatum est diuino iuri aperte repugnans) ab eis auferri: prout habetur ex multis canonibus 12. q. 2.

Et certe recta ratio dicat (& ideo ius diuinum naturale) illud quod omnes tangit, debere ab omnibus approbari. Vnde diplom. pro regula habetur de regulis iuris, in sexto, regula 29. Itaque ad excusationem à tali peccato, oportet cum Papa consensu, quem ius canonicum requirit, concurrere consensum Clericorum, quorum interest, tanquam iure diuino requisitum; & ut ea in re cesset iniuria; iuxta illud, Scienti & consentienti non fit iniuria neque dolus; quod habet regula 27. iuris in 6. Satis esse vero ut consensus sit debitus, licet non sit expressus; argumentum est, quod Summus Pontifex, quando Ecclesie necessitas, aut ipsorum Clericorum culpa exegerit, possit eis etiam nolentibus derogare in talibus priuilegiis. Sic enim multi dantur casus, in quibus Clerici criminosi, in iure canonico illis priuantur. Eos proposuimus, & quantum sufficere videbatur huic instituto, exposuimus: tum lib. 9. in explicatione canonis vltimi Bullæ Cœnæ Domini notab. 4. tum in explicatione cap. Si quis suadente Diabolo 17. quæst. 4. tradita in appendice ad primum librum primæ partis cap. 18. sub finem.

Sunt autem isti: Primus, cum Clericus fuerit degradatus, aut depositus realiter. Secundus, cum initiatus fuerit tantum prima tonsura, aut minoribus ordinibus: etsi enim priuilegio canonis gaudere possit (quod à Congregatione Cardinalium responsum esse bene testatur Paulus Comitulus in lib. 6. Responsum Moral. quæst. 20. num. 2.) non tamen priuilegio foret ex Coneil. Triden. sess. 23. cap. 6. De reformatione, nisi beneficium Ecclesiasticum habeat aut habitum & tonsuram clericalem gerens, alicui Ecclesie de mandato Episcopi inferuiat, aut in Clericorum seminario, aut in aliqua schola vel vniuersitate de eiusdem licentia versetur tanquam ad maiores ordines promouendus. Tertius, cum Clericus se facit ioculatorum. Quartus, cum se miscet enormitatibus. Quintus, cum inuenitur in flagrante delicto, vel in illius præsentis periculo. Sextus, cum est bigamus, hoc est, qui vel viduam duxerit, vel secundam uxorem virginem, sicut priorem. Septimus, cum neq; tonsura neque vestium genere quidquam præ se fert de clericatu, nec tertio monitus ab Episcopo se emendat. Octauus, cum coniugatus, aut cœlebs quidem, sed incedens ut laicus, sine tonsura & habitu clericali exercet officia macellariorum, tabernariorum, & similia Clericis prohibita, nec ter etiam monitus se emendat. Nonus, cum post crimen commissum effectus est Clericus in fraudem, ut effugeret iudicium seculari. Decimus, cum impune debaccharetur in cadem laicorum, nec ipsius superior Ecclesiasticus veller remedium adhibere.

SECTIO II.

De Beneficiis Ecclesiasticis.

SUMMARIUM.

- 72 Agentes de beneficiis Ecclesiasticis.
 73 De nomine beneficii quod ad res Ecclesiasticas translatum sit à seculari militia.
 74 Vnde cœperint Ecclesiastica beneficia.
 75 Quatenus beneficia sunt instituta iure humano.
 76 Quatenus diuino.
 78 Licetum est Ecclesiam esse opulentam: nec licet laico earum bona vsterpare, eo quod Ecclesiastici illis male vtantur.
 78 Explicatio eius quod in definitione beneficii dicitur, ipsum esse ius percipiendi bona Ecclesiastica.

79 Explicatio eius quod in eadem sequitur, toto vita tempore constitutum ab Ecclesia.

80 Explicatio reliquorum quæ in eadem habentur.

81 Pensio clericalis non est beneficium, & modi quibus cognoscitur esse ius ad bona Ecclesiastica, esse proprie beneficium.

82 Diuisio beneficii Ecclesiastici in suas species.

DE his in iure canonico, pauca quidem apud Gratianum habentur, & satis confuse causa 1. quæst. 2. & 3. & causa 21. quæst. 1. & 2. sed in aliis libris eiusdem iuris, multi sunt tituli, qui ad ea pertinent: ut De electione, De iure patronatus, De præbendis, De concessione præbendæ, aliquotque alii quos quisque per se facile obseruare poterit. Præter eiusdem iuris interpretes & Summarios plenam de illis tractationem instituunt Ioannes de Seta in tractatu quadripartito quem inscripsit de beneficiis, & Rebuffus, qui composuit praxim beneficiorum, Corasius, qui paraphrasim in vniuersam sacerdotiorum & beneficiorum materiam quatuor partibus distinctam elaborauit: quibus ex recentioribus accesserunt tum alij, tum Petrus Gregorius in lib. 17. Syntagmatum iuris, & in lib. 1. Partitionum iuris canonici tit. 27. 28. & 29. tum ex nostris, Ioannes Azor in 2. parte Moral. Instit. à libro tertio ad decimum, latissima tractatione: breuiore vero, Leon. Lessius De iust. & iure lib. 2. cap. 34. Nos ea ex quibus pender iudicium de peccatis, differemus in sequenti tomum, in quo cum diceret de sacramento ordinis, illa erunt tractanda; tanquam scitu necessaria ad plene ferendum iudicium de peccatis initiatorum ipso ordinis sacramento: contenti hic attigisse, quæ spectant ad illa quoad se; vnde intelligatur, quod est huius loci proprium; ipsa de se sufficientem sacrilegij materiam esse. Ac quæ se offerunt in præsentiarum consideranda sunt nomen, origo, propria ratio seu natura, & varietas beneficiorum Ecclesiasticorum.

De nomine §. 1.

BENEFICIJ nomen generaliter significat gratiam, aut munus seu benefactam alteri collatum: vñ autem receptum est, ut etiam absolute prolatum, sumatur pro iure percipiendi prouentum, seu certam portionem bonorum Ecclesie, propter ministerium Ecclesiasticum: nonnumquam etiam pro ipso prouentu.

Translatum fuit vero ad res Ecclesiasticas, à seculari militia, prout Azor tradit in memorato lib. 3. cap. 1. q. 1. Olim enim indulgentia Principis prædia quædam ac possessiones militibus emeritis tribuebantur (prout intelligitur ex tribus diuersorum Imperatorum constitutionibus, quæ habentur in lib. 11. Codicis, titulo 59.) ut cæteri eo beneficio allecti, & deuincti, animosiores ad tutelam Rempub. redderentur. Eum ergo morem imitantes pastores Ecclesiastici, prædia possessionesque ob ministerium Ecclesie singulis ministris adscriptas, vocauerunt beneficia; ob magnoam quam cum militaribus illis beneficiis affinitatem habere cernebantur. Nam dantur ad cœlestem militiam destinatis, quales sunt Clerici, iuxta cap. Christianis, 11. quæst. 1. sicut illa dabatur destinatis ad militiam terrenam; & sicut militaria beneficia de bonis publicis autoritate Principis constituta, dabantur gratis solis militibus: sic etiam beneficia Ecclesiastica, ex Ecclesie bonis, quæ erant olim communia, instituta à Papa, vel ab Episcopo, debent gratis dari solis Clericis.

De origine beneficiorum Ecclesiasticorum §. 2.

DVO hic occurrunt docenda. Alterum vnde cœperint Ecclesiastica beneficia. Alterum, quo iure instituta sint. Ac de priori norandum est; initio nascentis Ecclesie Christianos Ierosolymis cœpisse simul viuere, collataque in commune substantia sua; tantum cuique tributum esse, quantum ei sufficeret ex cap. 1. Actuum Apostolorum: etiam alicubi nonnulli propria retinuerunt prout intelligitur ex cap. 9. posterioris ad Corinth. Quod etiam laici postea communiter fecerunt, & soli Clerici vixerunt in communi sub cura & obedientia Episcoporum, prout

colligi-

colligitur ex causa duodecima quæst. r. per aliquot Canones, & ex Canone 39. Apostolorum. Atque tandem ipsi etiam Clerici in communi viuere desierunt: indeque factum est vt singulis ad sustentationem suam portiones assignarentur ex decimis & oblationibus, alijsq; bonis, quibus Principes & alij fideles pro sua in Deum pietate dotarunt Ecclesias: attribuendo eis redditus, castra, villas, & oppida cum suis prædijs: cuiusmodi portiones appellatæ sunt nomine beneficiorum, propter rationem in præcedenti §. allatam. Ex quibus satis patet prius propositum.

75. Posteriori autem distinctione explicatur: nam in beneficio spectare possumus primo, ius percipiendi fructus ex bonis Ecclesiæ ob Ecclesiasticum officium; quale est administrandi Sacramenta, celebrandi Missam, canendi in choro, dicen di horas canonicas, vel exhibendi aliud ministerium in Ecclesia institutum, siue à Christo, siue ab Apostolis, siue à Papa, siue à Concilijs. Spectare possumus secundo prædia & alia bona Ecclesiæ, ex quibus fructus quotannis percipiuntur. Quæ posteriori consideratione, dubium non est beneficia instituta esse iure tantum humano. Quod enim Ecclesia talia prædia & bona habet, tantum est ex eo quod Pontificum supernaturali auctoritate, & de Principum & populi consensu ea facta sint sacra seu religiosa, ac spiritualibus annexa, tanquam sacris vñibus diuinisq; ministerijs (vnde dicitur bona Dei) destinata: siue ad templorum fabricam & ornatum; siue ad Clericorum Dei ministrorum sustentationem; & splendorem dignitati eiusque conuenientem. Ad instar scilicet veteris legis, in qua ex Dei præcepto decimæ & primitiæ soluebantur Leuitis in eundem finem, ex cap. 18. Numer. sub finem, & ex cap. item 18. Deuter. in principio, & ex cap. 44. Ezechielis sub finem; adeo vt eiusmodi prædia & bona censenda sint spiritualia, perinde ac decimæ & oblationes; cum similiter instituta sint in subsidium & alimentum ministrorum Dei.

Quod vero Canonistæ talia appellant bona temporalia, non alia ratione admittendum est, quam quod etiam si bona sint sacra, quatenus auctoritate Ecclesiæ destinata sunt vñibus sacris & diuinis: interdum tamen bona sunt habentia annexam iurisdictionem & gubernationem temporalem, quæ per laicos ex commissione Prælatorum eam habentium, solent exerceri.

76. Priori ergo consideratione beneficia instituta sunt iure diuino, eoque naturali. Nam ratio naturalis dicit, vt Deum esse, ita & colendum esse: tum precibus, tum etiam publicis muneribus; id est, sacrificijs in recognitionem summæ omnium maiestatis, omnia gubernantis; & ad actionem gratiarum pro liberalissime ab eo acceptis immensis beneficijs, atque ad impetrationem depulsionis malorum nobis impendentium. Ad sacrificia autem requiruntur Sacerdotes tanquam personæ publicæ illis additæ, iuxta §. Huius studij L. i. ff. De iustitia & iure. Sacerdotibus vero de iure naturali supeditandam esse annonam: argumento est, quod id factitatum sit, non tantum in vera religione, sed etiam in falsis; vt ex sacris etiam literis patet Genesis 47. vnde habetur Sacerdotes Egypti nutritos fuisse publicis annonis; & Iudicum 17. vnde habetur quod Michas sicut sibi fecit idolum; ita quoque sibi Sacerdotem constituisse, eique dedisse in stipendium 10. argenteos cum duplici veste & annuo victu. Et certe negari non potest de iure naturali esse, vt iuxta Apostolum in priori ad Corinth. capit. 9. qui altari deseruiunt, de altari viuunt. Pro quo facit cap. Cum secundum Apostolum, De præbendis. Procedit autem solum quoad portionem necessariam ad ministri sustentationem: nam quoad portionem quæ ultra eandem sustentationem est, Ecclesiastica beneficia non videntur alio iure, quam Ecclesiastico instituta.

77. Quam institutionem nihil est quod quis reprehendat. Etenim collegia Ecclesiastica non debent deterioris conditionis esse quam ciuitates: cum summa sit ratio ea, quæ pro religione facit, ex lege, sunt personæ, ff. De rebus religiosis, & sumptibus funerum, in fine. At ciuitates etiam iam sufficientissime habeant vnde se sustentent: possunt tamen acquirere, & retinere sibi relicta titulo hæreditatis vel legati, vel donationis: ex lege hæreditatis, Cod. De hæreditibus instituentis. Ergo poterunt quoque; Ecclesiæ acquirere, volun-

tate relinquentium eis bona sua, in peccatorum suorum remissionem, & ad Dei obsequium & gloriam. Nec taliter acquisita, cum sint Christi patrimonium ex cap. Cum ex eo, De elec. in 6. §. Alioquin; debent propterea ab ipsa Ecclesia auferri per laicos eo nomine quod Ecclesiastici abutatur illis, quia cum principaliter donata sint ipsi Christo: penes ipsum est illorum dominium (vt ibidem notat glossa ad verbum, Christi) quod non perdit propter Clericorum abulum. Ad confirmationem facit quod ex cap. Tua nobis, De decimis §. 2. in fine: non ideo Ecclesiæ defraudandæ sint decimarum præstatione; quod bonis earum Sacerdotes abutantur; quia non his sed Deo principaliter debita sunt decimæ, quas proinde soluere oportet ijs quibus iure diuino sunt attributæ.

De propria ratione seu natura beneficij Ecclesiastici. §. 3.

Sufficienter definitione hac declarari videtur propria ratio beneficij Ecclesiastici: vt sit ius percipiendi bona Ecclesiastica toto vitæ tempore, constitutum ab Ecclesia ad sustentationem propriam Clerici, ratione officij spiritualis cuius præstandi potestatem habet & obligationem.

78. Primo dicitur *ius*, id est, iustus titulus, iustitiae facultas ad indicandum redditus, seu prouentus annuos, vel eorundem perceptionem non esse beneficium: quia non sunt ius; sed potius quid proueniens ex iure, tanquam effectus eius, prout indicatur per illud quod in definitione sequitur, *percipiendi bona*, additum congruenter Capitulo, Delatum, De præbendis, ad excludenda iura seu titulos Ecclesiasticos, qui non habent coniunctos redditus: quales sunt tituli illorum, qui vocantur Episcopi titulares promoti ad Episcopatum existentem inter infideles, ex quo nullos fructus percepturi sunt. Item canonicatus illi, qui iuxta cap. Dilecto §. Procurator, De præbendis, non habent redditus, sed tantum expectant futuros; vnde vocantur gratiæ expectatiuæ; & a nonnullis canonicatus in spe: quos qui habent non sunt beneficiarij donec beneficium deputatum vacauerit, & illud acceptarint, argumento cap. Quodam, De præbendis in 6. & cap. finalis, De concessione præbendæ eodem lib. vbi dicuntur tantum habere ius ad rem non in re. Cæterum hic bonorum nomine comprehenduntur non tantum redditus, sed etiam iurisdictiones, & potestates temporales, priuilegia, immunitates & quodcumque emolumentum eis annexum.

Tertio in definitione additur, *Ecclesiastica*, ad excludenda bona hæreditaria, & alia secularia quorum percipiendorum ius potest Clericus habere; atque ad iudicandas res pietate fidelium Deo oblatas: quæ Ecclesiæ auctoritate destinatae sunt ad sustentationem Clericorum Deo ipsi ministrantium. Vnde & dicuntur dicata, seu consecrata in cultum, obsequium, & honorem Dei: quia scilicet, quod ministri Dei impenditur vt ministeria diuina obeant, Deo ipsi tribui censetur: dumque ad illorum alimentum dedicatur, ad sacros vsus dedicari reputatur. Pro quo facit cap. Si quis obiecerit. i. quæst. tertia.

79. Quarto ponitur, *toto vitæ tempore*, quia cum Ecclesiasticum beneficium detur propter speciale ministerium, ad quod Ecclesiæ ministri ordinatur pro tota sua vita, iuxta cap. penult. dist. 55. ipsum sane debet esse perpetuum. Quapropter temporaria iura non faciunt beneficium: ita vt Sacerdotes qui ab aliquo Principe aut monasterio, vel Ecclesia stipendium habent ad certum tempus, vt celebrent aliquas Missas, non sunt censendi beneficii habere: vt nec pueri aut adolecetes symphoniaci; quibus ita datur stipendium, vt quando peruenerint ad maturiorem ætatem, illud eis auferatur. Vnde ipsos nec beneficiarios esse, nec teneri ad recitationem diuini officij notat Caiet. in Summula, verbo, Beneficium, in fine. Ob eandem etiam causam dicendum est, Vicarium temporalem, administratorem, conservatorem, aut commendatarium item temporalem, non habere beneficium; sed potius officium cum stipendio temporali.

Quinto subiungitur in definitione, *constitutum ab Ecclesia*, quia sine auctoritate & institutione Episcopi non potest constitui beneficium: etiam si quis redditus suos applicet Ecclesiæ ex cap. Ad hæc, De religiosis domibus, & ex cap. Cum laici, & ex cap. Nobis, De iure patronatus. Id quod procedit

etiam si applicet pro Missis celebrandis, vel pro anniuersario, vel alio pio usu, & id in perpetuum, ex Rebuffo in praxi beneficiorum 1. par. tit. Quare instituta sint beneficia, num. 10. post Felinum ad cap. Ex parte 2. De rescriptis nu. 2. Ad quod facit Cap. Nemo 1. De consecrat. dist. 1.

80. Sexto additur, ad sustentationem, quia reditus Ecclesiastici non dantur pro officio spiritali tanquam pretium: quia id esset simonia, sed dantur tanquam alimentum ministri pro ipsius sustentatione; vt scilicet inferuiat Deo. Vnde cum in cap. finali, De rescriptis, dicitur beneficium dari propter officium: vox *propter*, non significat pretium, sed finem & connexionem: quæ iuxta antedicta in §. primo & secundo est inter beneficium & officium.

Septimo additur, *proprium*, quia ius accipiendi reditus ad sustentationem aliorum, vt pauperum, non est beneficium; nec potest esse iuxta Clemen. 1. §. Vt autem; De iure patronatus. Ideoque rectores hospitalium non debent dici beneficiarij.

Octauo super additur, *Clerici*, quoniam ea quæ dantur laicis, vt ea quæ Syluester in verbo. Beneficium 3. quæst. 4. meminit, alicubi dari nobilibus ratione paupertatis, aut seruitutis alicuius temporalis, nõ sunt proprie beneficia: cum laici non sint horum capaces, ex cap. Cum adeo, De rescriptis, & cap. Ex literis, De transactionibus: sed sunt præbendæ, seu pensiones laicæ. Ipsum autem Clerici nomen ita late accipiendum est, vt moniales, aliasq; sceminas religionem approbatam professas comprehendat, congruenter cap. Idemnitatibus, De electione in 6.

Penultimo ponitur, *ratione officij spiritalis*, quoniam illa quæ dantur propter temporale officium, non sunt Ecclesiastica, sed temporalia beneficia; vt stipendium Magistris de quo in cap. & 4. De magistris, & stipendium procuratoris: quo nomine intelligitur quilibet administrator externus rerum Ecclesiasticarum ex cap. Saluator, §. In nomine 1. quæst. tertia.

81. Vltimo demum ponitur, *cuius præstandi potestatem habet & obligationem*, vt excludantur pensiones Ecclesiasticæ, quæ non sunt beneficia Ecclesiastica, vt patet: tum quia pensio ad modum vsusfructus extinguitur mortuo pensionario; non autem vacat, sicut beneficium solet. Tum quia laicus capax est pensionis, non item beneficij. Tum quia beneficium est ius exigendi proventus ob officium & ministerium spiritali, non item pensio; sed exigendi ob alias causas quæ multæ & variæ esse possunt.

Atq; ex hac declaratione propriæ rationis & naturæ beneficij, satis patet: tum quod diximus beneficium esse de numero eorum in quibus sacrilegium committi potest, tanquã in re Deo dicata: tum his modis (quorum *Azor* alij citatis meminit in 2. par. Moral. Instr. lib. 3. cap. 1. q. 3.) cognosci, quod ius ad bona Ecclesiastica, propriam rationem habeat beneficij. Primo quidem, si ille ad quem pertinet ipsum conferre, sit persona Ecclesiastica. Secundo, si Clerico tantũ debeat conferri. Tertio, si aliquid spiritualitatis annexum habeat, nempe si detur ob aliquod officium diuinũ. Quarto, si pure conferri debeat, & non sub conditione, nec cum pacto, nec pro officio & obsequio temporali. Postremo, si sit perpetuum, & ad vitam eius cui conferatur.

De diuisione beneficij Ecclesiastici. §. 4.

82. In hac tradenda à generalioribus procedere possumus hoc modo. Beneficia quoddam dicitur proprie, & quoddam improprie: illud est cui conuenit omni ex parte definitio exposita in præced. paragrapho: hoc vero; cui eadem definitio non conuenit omni ex parte. Atque proprie dictum beneficium, vel est regulare, quod datur solis religiosis, id est, votis religionis adstrictis, regulamq; aliquam professis: sæculare vero, quod datur non religiosis, ex cap. Cum de beneficio, De præbendis in 6. & ex Clem. vnica, De supplenda negligentia Prælatorum. Quod vtrumq; rursus vel est duplex, quod curam animarum & iurisdictionem habet adiunctam: vel simplex, quod neutram illarum habet adiunctam. Regularia simplicia sunt prioratus simplex, & canonicatus regularis. Duplicia vero, abbatia, Prioratus conuentualis & Prioratus claustralis. Sæcularia autem simplicia sunt, vt canonica-

tus Ecclesiæ Cathedralis, canonicatus Collegiatæ Ecclesiæ, & capellania. Sæcularia vero duplicia, quædam sunt habentia curam animarum cum iurisdictione in personas Ecclesiasticas quoad forum externum, & cum titulo dignitatis: vt Papatu, Patriarchatus, Primatus, Archiepiscopatus, Episcopatus; & ex Papali priuilegio, tum Cardinalatus, tum aliq; abbatia, vel Prioratus sæculares. Quædam vero habent annexam curam animarum, sed sine iurisdictione quoad forum externum, ac sine titulo dignitatis: vt Parrochiale beneficium, Vicaria Parrochialis perpetua. Quædam autem sunt cum illa iurisdictione quidem, ac cum titulo dignitatis; sed sine animarum cura; vt aliqui Archidiaconatus, aliqui Decanatus seu Archipresbyteratus. Quædam demum sunt cum titulo dignitatis, sed sine iurisdictione in Clericos ac sine cura animarum; vt Thesaurarius, Primiceriatus, Præcentoria, Scholarchatus.

Inter beneficia vero improprie dicta, ponuntur pensio clericalis, commenda ad tempus, coadiutoria, hospitalis, & præbendæ quæ nonnullis dantur ad tempus. Cætera quæ ad beneficia ipsa Ecclesiastica spectant tradentur in sequenti tomo cum de ordine ea occasione, quod sint Clericorum propria, ex quibus pendeat ratio iudicandi de peccatis ipsorum. Clerici autem per Sacramentum ordinis ad suum illum clericalem statum promoueantur.

SECTIO III.

De decimis oblationibus & primis.

SVMMARIVM.

- 83. Quid & quotuplices sint decime.
- 84. Personales abierunt fere vbiq; in desuetudinem: non item prædiales & mixtæ: quæ quatenus in re diuino, & quatenus humano debeantur.
- 85. Oblationes dicuntur; tum generaliter, tum specialiter.
- 86. Quid sint primitiæ, & quo modo à decimis distinguantur.
- 87. Omnes laici fideles obligantur ad decimarum solutionem: itemq; clerici quoad bona sua temporalia.
- 88. Quid quoad bona Ecclesiastica.
- 89. Debent solui decimæ clericis administrantibus populo spiritali.
- 90. Nec obstat quod diuites sint, aut mali.
- 91. Iuris decimarum capaces non sunt laici; quatuor tamen modis possunt ab eis fructus illarum percipi.
- 92. De modo percipiendi titulo feudali.
- 93. Tale feudum laicum in alium laicum transferre non potest.
- 94. Quatenus possit laicus titulo consuetudinis licite percipere fructus decimarum.
- 95. Quatenus consuetudine obtineri possit, vt vna Ecclesia, aut vnus Clericus percipiat decimas alteri de iure communi.
- 96. Tribus modis potest quis liberari à solutione decimarum, quorum primus est priuilegium.
- 97. Reliqui consuetudo & prescriptio.
- 98. Quo tempore solui debeant.
- 99. De loco in quo debet fieri decimarum solutio.
- 100. Fructus indecimari non debent in horrea inferri sine consensu eorum quibus decimæ solui debent.
- 101. Modus quo soluenda sunt decimæ.
- 102. Responso ad difficultatem, An Parochus possit negare Sacramenta nolentibus soluere decimas ab eis debitas.

83. Decimæ sunt pars decima fructuum, ministris Ecclesiæ ob spiritale ministerium ipsorum debita ex omnibus bonis frugiferis. De quo textus est in cap. Non est, De decimis §. 2. Distinguntur vero in personales, prædiales, & mixtæ: sumpta distinctione ex bonis illis ex quibus debentur & soluendæ sunt. Personales sunt, quæ soluuntur ex acquisitis labore & operâ personarum, qualia sunt quæ proueniunt ex artificio, industriâ, scientiâ, militiâ, famulatu, venatione, negotiatione, aliove actu lucroso, dummodo licito: iuxta illud in cap. Ex transmissa eodem titulo. Fidelis homo de omnibus quæ licite potest acquirere, decimas erogare tenetur. Itemq; illud: quod ratio dicit eas esse illicitè questis, vt ex vsuris, spolijs iniquis, furtis, &c. nec solui nec recipi debere, ne alienum peccatum approbari videatur. Prædiales sunt, quæ debentur ex ijs, quæ nascuntur, aut quasi nascuntur ex prædijs; vt sunt fructus non tantum agrorum, vinearum,

olue-

oluetorum, aliorumque locorum arboribus frugiferis confitorum; sed etiam domorum elocatarum, molendinorum, & piscinarum, iuxta cap. Pastoralis eodem adhuc titulo: ita ut talia quoque, ut eiusmodi alia, ipsum nomen prædij comprehendat. Mixta sunt, debita ex ijs quæ partim ex prædij, partim ex industria hominum proueniunt; ut quæ soluuntur ex animalibus, & eorum sætu, lacte, & lana.

84. Inter quos eæ quæ personales sunt, iam fere vbiq; abierunt in defectum, ut habet Nauarr. in *Echir. cap. 21. nu. 31.* Quod Ecclesiæ permitti censeri potest factum, ad vitandū scandalum, quod videretur sequi, si homines eas agrè soluentes compelleret: cum plerumque non essent magnæ: & tam multa sensim fuerint ei a fidelibus relicta, ut nulla videretur talium decimarum habenda ratio. Cæteræ autem decimæ adhuc debentur iure diuino & humano. Diuino quidem, quoad substantiam sitam: nempe ut sunt sustentatio necessaria ministrorum rerum spiritualium. Iure humano vero, quoad quantitatem. Nam ministros ali ab ijs quibus ministrant, est de iure diuino naturalis; quod autem ad sustentationem illorum contribuenda sit decima pars fructuum perceptorum ex rebus fructiferis, statutum est iure humano. Sicque accipiendum est, quod in cap. In aliquibus §. finali. De decimis dicitur: decimas deberi lege diuina, vel loci consuetudine approbata. Indeq; colligendum est deceptos esse canonistas quorum meminit Couar. in *lib. 1. variar. resol. cap. 17. nu. 2.* cum putarunt decimas, etiam quoad quantitatem decimæ partis, esse de iure diuino. Si enim id ita esset, nulla humana lege aut consuetudine potuissent ea ex parte mutari: cuius contrarium memoratis verbis cap. In aliquibus, satis significatur: & receptus vsus abunde cõfirmat. Quæ de re late Suarez disserit, *De religione tract. 2. lib. 1. cap. 9. & aliquot sequentibus.* Id quod tanquam scholastici instituti, relinquemus ei qui vult apud ipsum videndum: aut si prolixitas displiceat, apud Leon. Lessium *De iust. & iure lib. 2. cap. 39. dubit. 1. & 2.* præsertim cum, quidquid de eo sit, cõstet decimas tanquam institutas ad Dei cultum, de numero eorum esse, in quibus sacrilegium cõmittitur. Pro quo textus est expressus 16. quæst. 7. cap. Decimas 1.

85. Quod attinet ad oblationes: eæ dicuntur tum generaliter de omnibus quibus Deo & Ecclesiæ offeruntur aliqua, in cultum diuinum: tum specialiter de ijs quæ fiunt, siue ad imaginem, siue ad altare, siue in missa, prout habet communis consuetudo, ad manum Sacerdotis. Ex quibus, primo aut secundo modo factas pertinere de iure ad Ecclesiam in qua est imago vel altare, colligi potest ex cap. Pastoralis, De ijs quæ fiunt à Prelato. Factas autem tertio modo cedere in vsum Parochi, vel etiam Episcopi tunc celebrantis, aut alterius Sacerdotis ad cuius iurisdictionem altare pertinet. Ita enim consuetudo passim fert. Obligantur vero fideles ex bonis licite quæsitis oblationes facere: vel ob patriæ consuetudinem, vel ob Ecclesiæ suæ, aut Sacerdotis proprii necessitatem, vel legitimum Superioris præceptum, aliamve particularem causam; qualis est, vouisse Deo, aut promississe sub iuramento alicuius rei talem oblationem. Ex quæsitis autem illicite, ut per vsuram, aut oppressionem pauperum, oblationes factæ non debent recipi, ut nec decimæ.

86. Quod attinet ad primitias, eæ dicuntur primi fructus agrorum & arborum, de quibus Deut. 26. Tolles de cunctis frugibus tuis & pones in cartallo. Atque differunt à decimis: tum quod sint primi fructus, & decimæ, ut ipsum nomen indicat, sint pars decima fructuum; tum quod primitiæ Deo immediate offerantur in gratiarum actionem pro acceptis, ipsius diuino munere, terræ fructibus; deindeq; cedat in vsum ministrorum Dei. Decimæ vero sisdem ministris immediate dantur in stipendium sustentationis ob spirituale ministerium ipsorum.

Cæterum, præceptum quod memorata verba Deuteronomij continent, nunc non habet locum, cum sit ceremoniale; & ideo de numero eorum quæ in lege Evangelica censentur à Christo abolita. De iure autem canonico iuxta cap. Reuertimini, 16. quæ. 1. & cap. 1. De decimis, tale aliquod præceptum in Ecclesia vigere censetur, nisi consuetudo passim esset in contrarium, quæ illud tanquam humanum potuit abolere.

Porro de hac materia Canonistæ agunt ad titulum de decimis, primitijs & oblationibus; qui habetur non tantum in Decretalibus Gregorij: sed etiam in Sexto, & Clementinis, ac Extratragantibus communibus. Agunt etiam Theologi cum D. Thoma 2. 2. quæst. 86. & 87. Summulari item, verbo Decimæ, verbo Oblatio, & verbo Primitiæ: alijque plures, inter quos nonnulli speciales de ea tractatus instituerunt. Nouissime accessit Suarez in ante memorato libro primo in quo late adeo, & accurate eandem persequitur, ut vnus mihi sufficere posse videatur. Artingemus autem aliquot quæstiones de decimis, quarum explicatio facit ad rationem iudicandi de peccatis nobis propositam, vixque potest commodius alio loco tradi.

Q V Æ S T I O I.

Qui obligentur ad decimarum solutionem.

87. AD hanc responderetur obligari omnes fideles, siue pauperes sint siue diuites: & siue boni sint, siue mali: habentes aliquid proprium iuxta illud in cap. Extramissa, De decimis. Fidelis homo de omnibus quæ licite potest acquirere, decimas erogare tenetur. Et ratio est: quia decimæ debentur in ordine ad spirituum administrationem quæ attinet ad omnes fideles. De Clericis autem peculiariter notandum est, respectu prædiorum quæ titulo patrimonij aliove non spirituali acquirunt, ipsos perinde ac laicos obligari, prout D. Thomas in *cit. quæstio. 87. artic. 4. ad 1.* expressit. Et ratio est, quod talia prædia per se sint subiecta ei oneri: resque cum suo onere transeant ab vno ad alium: quem Clericum esse non laicum; tantum est accidentarium, ex cap. Ex literis De pignoribus.

88. Si obijcias quod in cap. Nouum genus, De decimis dicitur. Nouum genus exactionis esse, ut Clerici à Clericis decimas accipiant. Respondetur ex glossa 1. *ibidem*, id intelligendum esse de dote Ecclesiæ, seu de prædij Ecclesiasticis: de quibus decimas non deberi D. Thomas loco quoque citato expressit. Quod tamen ex Panormit. ad citatum capitulum. 6. limitandum est: ut non procedat, quoad prædia ex quibus decimæ erunt soluendæ alteri Ecclesiæ antiquiori: vbi rationem adfert, quod Ecclesia vniuersalis in nouo Testamento volendo distinguere iura Ecclesiarum, statuerit ut decimæ prædiales essent illius Ecclesiæ, in cuius parochia prædia sita sunt. Vnde cum habeant annexum onus illas soluendi; data transeunt ad accipientem cum eo onere ex cap. Pastoralis §. penult. eod. tit. præsertim cum non debeat Ecclesia ædificari de nouo, cum alterius Ecclesiæ præiudicio, iuxta textum expressum in cap. Si quis laicus, & duobus sequentibus 16. quæst. 1. Sicque quod D. Thomas dicit, ex prædij Ecclesiasticis non deberi decimas; intelligendum est de prædij quæ antequam alicui Ecclesiæ darentur, nulli alteri Ecclesiæ debebantur ex eis decimæ.

Id quod de rigore verum est quidem: sententia tamen D. Thoma vsu & consuetudine recepta est, ut in citato libro 1. capite 17. in fine Suarez habet: allegans Couarruiam, qui in libro 1. var. resolut. cap. 17. num. 8. *versu Secundo licet*: expressit talem consuetudinem in plerisque locis inualuisse. Veruntamen, ut ad memoratum D. Thomæ locum Caietanus annotat, & Suarez approbat, non est tali consuetudini locus, quando ob eam contingit, ut Ecclesia in qua sunt prædia, magnam (de qua re in dubio iudicare erit Superioris Prælati) patitur iacturam, in præiudicium ministrorum suorum aut fabricæ. Tunc enim rationabilis non est: ac proinde nec vim habet abrogandi Ecclesiasticum statutum, de talibus decimis soluendis.

Quod attinet ad monasteria, & pia loca: nisi exempta sint aliquo ex modis proponendis in responsione ad tertiam quæstionem, teneri ad prædialium decimarum solutionem habetur ex cap. Nuper De decimis: vbi decernitur ut Cistercienses de terris post Concilium Lateranense sub Innocentio 3. celebratum acquirendis; soluant decimas Ecclesijs quibus antea solvebantur, etsi eas proprijs manibus colant; nisi aliter cum Ecclesijs ipsis componant.

QVÆSTIO II.

Quibus debeat fieri decimarum solutio.

89. **A**D hanc respondendum est, fieri debere Clericis, populo administrantibus spiritualia, vel in ea administratione iuantibus ex illo enim debito seminandi spiritualia, consequitur ius mercedis temporalia, sufficiente ad sustentationem, quæ decimarum nomine significantur. Atq; olim cæteri Clericorum in communi soluebantur & auctoritate Prælati dabatur cuiq; quantum opus ei erat. Postquam autem Prælatos, nomine Ecclesiæ facta est bonorum eiusdem diuisio, erectis beneficiorum titulis, solutio decimarum facienda est singulis beneficiarijs, secundum eam portionem quæ attributa annexa; est cuiusq; titulo: & ita in vsu esse videmus: quod ad confirmationem potest in hac re pro praxi sufficere. Illud autem à D. Thoma 2.2. *quæst.* 87. *art.* 3. insinuat, decimas deberi tantum ijs qui curam habent animarum: interpretandum est de debito ex iustitia: seclusa enim memorata bonorum diuisione & erectione in titulos beneficiorum, Ecclesiæq; præcepto acceptato à populo, hic non tenetur lege iustitiæ alios Clericos sustentare, quam habentes curam animarum, & necessarios eorum adiutores: quamuis religionis & misericordiæ lege teneantur ad aliorum etiam ministrorum Ecclesiæ sustentationem contribuere: vt notat quoq; Leon. *Lectus de iust. & iure lib.* 2. *cap.* 39. *num.* 17.

Cæterum hæc quidem locum habent in prædialibus decimis; sed de personalibus, *vbi non sunt abolita*, solui debere ei Ecclesiæ in qua suscipiuntur Sacramenta, definitum habetur in cap. Ad Apostolica, De decimis. Quoad mixtas vero seruanda est loci consuetudo, iuxta idem cap. in fine. *Quæ* si non sit manifesta consentaneum est, vt ea diuidantur, inter Ecclesiam in qua suscipiuntur Sacramenta & eam in qua sunt prædia, in quibus animalia pascuntur, quando Ecclesiæ fuerint diuersæ.

90. Neque vero excusatio est à solutione decimarum quod Clerici quibus debetur sint diuites, aut quod sint mali, dummodo laborent in utilitatem populi: quia decimæ non debentur Clericis: quia pauperes sunt aut quia boni: sed quia laborant pro populo. Quæ ratio locum habet in omnibus qui officio suo non desunt otiosi. Adde quod Christus Dominus iusserit tributum dari Cæsari infideli, & decimas sacerdotibus iudeorum improbis: cum Matth. 22. dixit: Reddite quæ sunt Cæsaris Cæsari, & quæ sunt Dei Deo: prout explicant D. Hieronymus ibidem & D. Augustinus in libro quinquaginta homiliarum homil. 48.

QVÆSTIO III.

An laici possint percipere decimas, & quomodo possint.

91. **R**espondendum est in decimis duo esse: ius nempe, & fructus: iusque per se & proprie competere solis Clericis, quia est aliquid spirituale: vt pote natum ex debito, quo populus spiritualium rerum ministris debet sustentationem: siq; laicos non esse decimarum capaces, declaratur in capitulo. *Causam De præscript. & in cap. Ad hæc De decimis.* Fructus vero decimarum (iure prædicto perseverante penes Clericum vel Ecclesiam) quatuor potissimum modis posse à laicis percipi. Ac primo iure conductionis, vel alterius contractus liciti. Nam sicut Clerici possunt fructus decimarum locare, ita etiam possunt laici eos conducere. Pro quo facit cap. *Quærelam.* Ne Prælati vices suas. Secundo modo de concessione Episcopi. Potest enim Episcopus iusta de causa laicis bene de Ecclesiæ meritis; ad vitam, vel aliud certum tempus concedere, non quidè ipsius ius percipiendi decimas, sed vt nomine Ecclesiæ fructus earum consequantur: prout communiter teneri cum glossa ad cap. *Quamuis De decimis notat Couar. in lib. x. variar. resolut. cap.* 17. *num.* 5. Id ipsum annotans Suarez in memorato lib. primo cap. 26. sub initium: hanc rationem addit, quod id non inueniatur Episcopo prohibitum: vnde intelligitur ei conuenire per ordinariam suam potestatem: cum pertinere possit ad bonum regimen ordinarij Ecclesiæ suæ. Atq; ea ex parte, id in suo Episcopatu possit quod Papa in Ecclesia vniuersa, nisi impediatur aliqua Superioris prohibitione.

92. Tertio modo possunt fructus decimarum à laicis accipi titulo feudi: quo interdum Pontifices nobilibus viris concesserunt, etiam in perpetuum fructus decimarum ob merita eorum in Ecclesiam; & vt eam postea defendant. Potest autem id facere solus Papa: vt patet ex eo quod in cap. *Quamuis De decimis* statuitur his verbis: Statuimus vt si quis alicui laico in feudo remanenti Ecclesiam, decimam, oblationemve concesserit: à statu suo, sicut arbor quæ inutiliter terram occupat, succidatur. Id quod intelligendum esse de concessione in feudum trāsuentem ad hæredes, habetur ex glossa ibidem, *ad verbum Concesserit.* Et colligi potest ex præcedenti cap. Ad hæc iuxta quod decima iure hæreditario non potest laico concedi. Cuius prohibitionis iusta ratio potuit esse abusus & prodigalitas Prælatorum in concedendo laicis decimas iure perpetuo, in præiudicium cultus diuini. Illam autem non fuisse factam ante Concilium Lateranense sub Alexandro tertio: seu ante quingentos fere annos: sed Episcopum in sua diocesi fructus decimarum in feudum etiam perpetuum dare potuisse laicis, videri potest late tractatum apud Couar. & Suarezium locis citatis. Idq; satis significatur: cum in cap. 2. §. Sane, de decimis in 6. declaratur, decimas laicis ante Concilium Lateranense in feudum concessas (intellige Episcopali auctoritate: quam, non autem Papalem, idem Concilium restrinxit) posse ab iisdem laicis alicui religioni, locove pio dari de licentia Episcopi. Inde enim sequitur laicos esse talium decimarum iustos possessores, ideoq; illis concessas fuisse sufficienti auctoritate.

Circa quam donationem à laico factam loco pio, aduerte, propterea ad eam merito requiri consensum illius Episcopi ad cuius Ecclesiam tales decimæ pertinebant, quoniam id præuideat eidem Ecclesiæ, quæ frustratur spes recuperandi: non esse tamen necessarium consensum Capituli habetur ex cap. Cum Apostolica, in fine, De his quæ fiunt à Prælato, &c. Vbi ratio tangitur: quod non censetur in eo fieri alienatio, sed reuocatio rei Ecclesiasticæ à laico detentæ, ad vltimam Ecclesiasticam.

93. Aduerte autem grauem difficultatem esse: an iisdem laici possint tale feudum in alios laicos trāsferre, etiam si non sint successores ipsorum in recta linea. Quam Suarez tractans in cit. cap. 26. num. 7. in vtramq; partem auctores refert. Est autem affirmans suam habeat probabilitatem; si tum Episcopi auctoritas, tum iusta causa interueniat (vt patet per ea quæ idem consequenter ibidem adfert) negans tamen, quam Panormit ad cap. *Prohibemus, De decimis, tenens, aut esse communem Doctorum sententiam:* sequenda videtur in praxi ob has rationes, quas habet quoque *Lectus in citato cap. 39. nu. 21.* quod id cedere possit in Ecclesiæ præiudicium: præsertim si ille careat liberis: quandoquidem necessario decimæ ipse ad illa redire deberent. Deinde quod Episcopus in tali casu tantumdem faciat, quam si daret feudum: quia secundus ille in quem feudum transferretur, efficitur feudatarius: nõ quidem transferentis illud; sed Ecclesiæ; de cuius consensu ù res nõ fiat, nihil agitur. Consensum autem sufficientem nequit Episcopus præbere, vt pote Ecclesiæ prohibitione impeditus.

94. Porro si dubium sit, an ante vel post memoratum Concilium laicis decimæ fuerint concessæ, inspicenda erit antiquitas possessionis. Nam si sit temporis immemoralis, seu cuius initium excedit memoriam hominum; præsumptionem maximam inducit concessionem factam legitime ante id Concilium: aut certe Papæ priuilegio: etiam si non adsit alia probatio. Pro qua re videndi sunt Couar. lib. 1. var. resolut. cap. 17. num. 5. §. Sed si dubitetur, & Suarez in sequenti cap. 27. num. 4.

94. Quarto deniq; modo, decimæ possunt à laicis accipi titulo consuetudinis: quod non debet sic intelligi, quasi detur consuetudo, quæ sola sua vi faciat licitam eiusmodi acceptionem. Nam ob incapacitatem laici, de qua ante dictum est nu. 91. ea constare potest tantum ex acceptionibus illicitis: vt pote quibus quis accipit id cuius incapax est. Quod intelligi si accipiat proprio nomine, suoq; iure: non item si nomine Ecclesiæ ex aliqua legitima concessione; cuius testis sufficiens sit consuetudo, vt esse potest immemoralis iuxta illud quod habetur ex lege vlt. ff. De pluuia arcenda, vetustatem dare auctoritatem, etiam si ius non probetur.

Quæ

Quæ cum ita sint, non alia ratione verum est titulo consuetudinis posse licite fructus decimarum accipi à laicis, quæ quod consuetudo immemorialis vim habeat sufficiens probationis privilegij, siue à Summo Pontifice, siue ab Episcopis (ante Lateranense Concilium) dari legitime: tanquam ea quæ credenda sit, cum de contrario nihil constet, virtute alicuius talis privilegij inchoata, & continuata esse: quantumcumque Scriptura de eo non inueniatur, nec alia probatio habeatur: quam diuturna fama, & opinio communis, quod acceptio illa fiat licite. Pro quo plures auctores Suarez adfert in citato num. 4.

95. Apud eundem in præced. cap. 22. & in sequenti 30. relinquendis videndum tractatum, quatenus possit, aut non possit consuetudine obtineri, ut vna Ecclesia, aut vnus Clericus, percipiat decimas de iure communi alteri debitas. Possumus enim esse his paucis contenti, quibus dirigamur in iudicio nobis proposito.

Primum est: Consuetudine obtineri posse, ut decimæ prædiales non soluantur in Ecclesia vbi est prædium, sed in alia Parochiali. Hoc satis significant Pontificum responsa quibus statunt in dubijs de talire esse recurrendum ad consuetudinem, vt in cap. Cum sint homines, & in cap. Ad Apostolicam, De decimis, & in cap. 1. de præscript. in fine. Quo argumento ad idem probandum D. Thomas vtitur 2. 2. quæst. 87. art. 3. ad 2. Cui accedit ratio: quod consuetudo longi temporis vim habeat derogandi humano iuri, in ducentis; præscriptionem: quæ eodem iure disponente, dominia rerum mutantur, iuxta communem doctrinam de ipsa præscriptione traditam à nobis in præced. libr. 18. numer. 291. & aliquid sequentibus. An autem longum illud tempus sufficiat esse decem annorum, an vero requiratur vt sit 40. dubium est probabile in vtramque partem. De quo videri potest Suarez in cit. cap. 22.

Secundum est: Consuetudine præscripta, vnam Ecclesiam obtinere posse ius decimarum alterius, vt monasterium, ius Ecclesie parochialis, si illius oneribus in se susceptis, spiritalia administret populo. Hoc ex eo patet quod decimæ de se sint stipendia spiritalis ministerij, ideoque licite accipiuntur ab obeuntibus illud, quasi ex officio: adeo vt longus vsus sic accipiendi constituere possit consuetudinem rationabilem, quæ legitime præscripta dominium acquiratur titulo præscriptionis.

Tertium est: Consuetudine non posse acquiri ius percipiendi decimas, separatim ab omni spiritali ministerio, vel obligatione ad illud. Ratio est, quia decimæ seculo privilegio, aut concessione eius cui debentur, nequeunt iuste exigi per eum qui non ministrat spiritalia: cum intrinsecum sit decimis, stipendium esse ministerij spiritalis. In proposito autem casu, vt supponitur, exigens decimas ipsas, nullam suscipit in se onus administrandi spiritalia. Ergo iniuste (vt potest sibi indebitas) exigit: nisi id faciat concessione & nomine eius ad quem pertinent vel Papæ, aut Episcopi (ante Concil. Lat. 1. an.) dispensatione: quam nos vocamus priuilegium. Vnde in eodem casu consuetudo non potest plus respectu Clericorum, quam antea dictum est respectu laicorum: nempe non dare ius, aut titulum præscriptionis; quandoquidem nõ potest per actiones iniustas privilegij probationem præstare sufficientem ad reddendam conscientiam securam. Qua ex parte, vt aliquid in tali casu operetur, debet esse immemorialis perinde ac in casu laicorum, prout Suarez in fine citati cap. 30. ex eo confirmat, quod eiusmodi decimarum perceptio perinde sit contra ius commune respectu Clericorum, ac respectu laicorum.

QVÆSTIO IV.

An & quomodo possit quis liberari à solutione decimarum.

96. Pro responsione, dicendum est tres præcipuos modo dari, quibus potest quis eximi à solutione decimarum, secundum quantitatem quam Ecclesia determinauit: nempe privilegium, consuetudinem, & præscriptionem. Cum enim per talia, induci possit liberatio ab obligatione legis humanæ, potest etiam exemptio à solutione decimarum, in quantitate quam Ecclesia determinauit: quandoquidem ea sol-

uenda est iure tantum humano. Cæterum privilegium tunc à tali solutione liberat, cum ipsum datur à Sede Apostolica; quia est quædam dispensatio in iure humano: quandoquidem in iure canonico communi facere, tantum est Summi Pontificis, cum adstringat cæteros omnes tanquam subditos, quibus incumbit parere. Quod si absq; iusta causa datur ab eodem Pontifice, valet; qualicet in eo peccet, non excedit tamen limites suæ potestatis. De qua re plenius Suarez in eodem lib. 1. cap. 15. qui etiam à sequenti cap. 18. adfert & explicat, quæ talia privilegia habeantur ex iure communi: & in cap. 19. exponit dubia quæ possunt circa eiusmodi privilegia moueri. De quibus tanquam solitis discutit in foro externo respondere, causidicorum est propriè.

Consuetudo autem liberare potest ab eadem solutione, cum fuerit legitime præscripta & rationabilis. Talis enim, ex cap. finali, De consuet. Derogare potest legi humane: vnde cũ solutio decimarum quoad quoram, sit de iure humano, vt ante habitum est, tolli poterit vi consuetudinis. Quæ de re quoque lata Suarez in eodem lib. 1. cap. 12. Legitime autem præscripta in nostro casu censetur consuetudo, quæ 40. annis fuit in vsu. Tantum enim temporis in ea requiritur, vt detrahere possit iuri Ecclesie ex cap. penult. & ultimo 16. quæst. 4. & cap. Auditis, De præscript.

Neque videntur audiendi, qui decennium putant sufficere; tum quia talis consuetudo est in Ecclesie graue damnû: ideoque temperanda. Tum quia nequit habere auctoritatem legis Ecclesiasticæ, quæ existimari debeat obtinere vim abrogandi, nisi sit approbata à Papa, per consensum saltem tacitum: qui non potest prudenter præsumi in vsu temporis minoris eo, quod per sacros canones constitutum esse constat. Et ita statuit Suarez in eodem lib. cap. 12. Rationabilis autem est consuetudo, quæ iusta causa nititur, nulli diuinæ legi repugnans. Ad horum intelligentiam plenior videntur sunt tractata à nobis in præced. lib. 13. num. 241. & pluribus sequentibus.

Præscriptio vero à solutione decimarum liberare potest priuatum: in quo differt à consuetudine liberante communitatem, eo quod illius introducendæ causa esse non possit gestum à priuato aliquo: sed communitatis tantum vsus diuturnus. Quin autem præscriptio possit priuatum non modo Clericum, sed etiam laicum liberare à solutione decimarum, nihil est cur negetur; si habeat illud quod ad validitatem eius requiritur: nimirum possessionem bona fide continuatam, per tempus à iure præscriptum. Ipsam enim talem vim habere patet ex cap. De quarta, De præscript. vbi expressa quidem mentio tantum est de Clerico: sed laicus quoque censeri potest capax talis liberationis; non minus quæ perceptionis fructuum, de qua ante dictum est. Quod additur in eodem cap. Tempus illud debere esse 40. annorum, vt in hac re sufficiat præscriptio, id verum est, quando probari potest titulus qui possessori det causam præscribendi, prout patet ex cap. 1. De præscript. in sexto: ita vt alias, tempus immemorabile requiratur ad confirmationem: videndus Suarez in eod. lib. 1. cap. 12. & 13.

Porro quod dicitur privilegium, consuetudinem, præscriptionem, liberare à solutione decimarum, non habet locum, quando ex alijs rebus Ecclesiasticis non suppetit spiritalium ministris congrua sustentatio, quæ debetur eis iure naturali. Nam tali iuri tanquam diuino nequit humana auctoritate derogari.

QVÆSTIO V.

Quo tempore, quo loco, ac quo modo solui debeant decimæ.

98. Responso communis est, vt habet Suarez in eodem lib. 1. cap. 34. num. 5. prædiales decimas (quæ iam fere solæ sunt in vsu) collectis fructibus, statim absque morali mora, solui debent, iuxta illud in cap. Cum homines, De decimis. Mandamus quatenus eos cogatis vt decimam statim collectis fructibus persoluant. Cui mandato accedit ratio, quia cum præceptum de soluendis decimis sit affirmatiuum, ideoque non obliget pro semper, determinandum fuit adimpletioni illius, certum tempus: quo accommodatius assignari non potuit, quam memoratum, quia maior commoditas soluendi tunc est, cum fructus habentur integri,

nec ex parte consumpti. Atque ex tunc Ecclesia incipit eorundem fructuum habere dominiū, quoad partem soluendam decimæ nomine adeo vt non tradere eam statim & sine morali mora, sit retinere alienum: quod nunquam licet, inuito iuste Domino.

Hincque sequitur quod si prædium pluries in anno ferat fructus, & ideo plarium decimarū solutio incumbat, iuxta textum expressum in cap. Ex parte 2. De decimis. Sequitur, inquam, non debere expectari finem anni ad soluendas simul omnes, sed singulas temporibus suis solui debere, statim ac fructus ipsi fuerint collecti. Quod Suarez notans in cap. 27. eiusdem lib. 1. num. 6. quædam de decimis ex fructibus animalium addit quoad tempus, in quo cadit obligatio soluendi eas: ac resoluit totum esse renouandum ad consuetudinem, cum fuerit certa & immemorialis. Quæ si talis non detur, locus esse potest prudentum arbitrio: dummodo in eo curatum fuerit quantum potuit, vt ipsum esset conforme dispositioni iuris, neq; ab ea exorbitaret, consultumq; fuerit Ecclesie vtilitati.

99. De loco, in quo debet fieri solutio decimarum, duas sententias citatis eorum authoribus refert Suarez in sequenti num. 7. Prior est, eorum qui dixerunt fideles suis sumptibus debere illas deferre in horrea Clericorum. Posterior est, dicentium sufficere vt fideles facta fructuum collectione, moneat Parochum vel alium, cui soluendæ sunt, vt faciat recipi & deferri, quia tempus adest percipiendi, ipsiq; sunt parati dare. Quidquid autem sit, sufficere potest nobis pro praxi dicere, quod in conscientia standum sit consuetudini legitimæ præscriptæ (ad quam Suarez in fine eiusdem capituli expressit sufficere tempus decem annorum, cum ius ei non resistat) secundum modum quo fuerit introducta: atque adeo si talis modus sit vt fideles deferant decimas, siue in horrea publica, siue in domos priuatas Clericorum: & siue sint cum paruis, siue cum magnis expensis deferendæ, id feruetur. Sin is sit, vt Clerici per se, aut suos procuratores decimas colligant, suisq; sumptibus domum deferant, satisfaciunt fideles obligationi soluendo petitis. Alias vero; seu cum de consuetudine sunt deferendæ in horrea publica, vel domos priuatas, tenentur fideles eas etiam si non petantur, ad illa loca deferre: quia in iuste debitis, terminus satis interpellat pro creditore.

100. Admonet ibidem Suarez ex Couar. fructus indecimatō non esse in horrea mittendos sine scientia, & consensu Clericorum, quibus decimæ sunt soluendæ: quia ex regula 29. iuris in sexto, Quod omnes tangit debet ab omnibus approbari. Fructuum autem indecimatorum delatio in horrea nõ tantum tangit laicos, sed etiam Clericos, ad quos decima eorum pertinet: cum ex ea prouenire possit, vt fraus ab ipsis

laicis fiat in præiudicium ipso Clericorum. Quod si hi admoniti, & certiores effecti nolint, aut negligentes sint tempore debito accedere ad accipiendum sibi debitas, non tenetur Dominus fructuum eos in agro relinquere, sed potest omnes recondere, excepta decima, si consuetudo est eam relinquendi in agro, quando non accipitur suo tempore. Id quod idem adhuc ibidem habet ex Rebuffo.

De modo soluendi decimas illud peculiariter occurrit notandum: eas esse soluendas integras, prout expresse statuitur in cap. Tua nobis, De decimis: atq; adeo sine earum diminutione: siue pro sumptibus cõpensandis, siue pro tributis, seu pensionibus soluendis. Namq; non esse deducendas expensas, habetur expresse ex cap. Cum homines & ex cap. Pastoralis, & ex cap. Non est, eodem titulo. Deinde non esse deducenda tributa neque census debitos ex prædijs, expresse quoq; habetur ex cap. Cum non sit, eodem quoque titulo. Quia igitur præceptum solutionis decimarum non est simpliciter de ea faciendæ, sed de faciendæ tali modo, puta integra illud violat non tantum qui non soli it, sed etiam qui nõ soluit integrè. Difficultates nonnullas quæ de eomoueri possunt tractat in eodem cap. Suarez, apud quem videndas relinquere possumus.

QVÆSTIO VI.

Vtrum Parochus possit negare Sacramenta his qui nolunt soluere decimas.

101. Respondendum est: quod si tales titulum iustum habeat recusandi, negare non possit, quia non peccant in eo. Si vero non habeant titulum iustum recusandi, neq; peccatum illorum est notorium; potest quidem repellere, non tamen ante condemnationem Iudicis: quia in propria causa nemo est Iudex: nec quisquam sine cognitione causæ potest priuari vsu iuris, in cuius possessione est non aperte iniusta. Quod si talium peccatum sit notorium, Parochus propria autoritate potest eiusmodi a Sacramentis repellere: vt ipse quos palam constat indignos esse illorum participatione. Imo quantumcunq; peccatum sit occultum, debet talibus absolutionem sacramentalem negare, tanquam volentibus perseuerare in peccato mortali: quale esse nolentium soluere decimas debitas, satis patet: quandoquidem iniuriosum est notabiliter, tam Deo, quam ministris ipsius. Accedit quod Concilium Trid. sess. 25. cap. 12. De reform. præcipiat, vt qui decimas subtrahunt aut impediunt, excommunicentur, nec ab eo crimine, nisi plena restitutione secuta, absoluantur.

LAVS DEO, VIRGINIQUE MATRI.